Terugmeldingen 2004-2.

Gerrit Speek

Vrijwel altijd ingezonden door de betreffende ringer of melder, soms geselecteerd uit onze databank. Een fotokopie (of uw attendering via email) van uw memorabele melding is altijd *van harte* welkom. Alleen terugmeldingen van vogels geringd of teruggemeld in Nederland en die om één of andere reden bijzonder zijn, s.v.p. niet een vijf jaar oude Zilvermeeuw. Uw (handmatige) hulp voor deze rubriek wordt erg op prijs gesteld, omdat wij niet de gelegenheid hebben alle terugmeldingen stuk voor stuk te bezien.

Noordse Stormvogel, *Fulmarus glacialis*, **ringnr. London FR.70628**
Geringd als pull op 27 juli 1983 op Fair Isle. Vers dood gevonden op 3 januari 2002 bij Borsele, Zeeland. Een enkele terugmelding kwam uit Noorwegen en IJsland, verreweg het merendeel komt uit Engeland. Je zou kunnen denken dat deze vogel oud is, maar de oudste binnen het europese ringwerk is 43 jaar geworden!

Kolgans, *Anser albifrons*, **Arnhem .7113271**
Geringd op 5 januari 2002 als vrouw na 1e kj in de Arkemheen door M. Hooijer en K. van Twillert. Dood gevonden op 15 februari 2002 bij Minsk in Wit-Rusland. Afgelegde afstand 1500 km. Zes weken later in de winter al weer in Rusland !

Torenvalk, *Falco tinnunculus*, **ringnr. Arnhem .3507716**
Op 12 juli 1996 is door VRS Conings een Torenvalk geringd en deze is teruggemeld op 1 maart 2004 uit Marokko, de vogel was levend en wordt vastgehouden. Afstand 2627 km. Dit is de derde Torenvalk uit Afrika uit een serie van 984 die zijn gevangen op Vliegbasis Twenthe en zijn verplaatst naar en geringd in Overdinkel (tekst Harrie Linckens, VRS Conings).

Slechtvalk, *Falco peregrinus*, **ringnr. Helsinki D.204915**
Geringd als pull, man op 10 juli 2001 in Lapland, Finland. Binnen komen vliegen, ring afgelezen en weer vrij gelaten op 21 april 2002 in Zwartemeer in Drenthe afstand, 1749 km. Niks bijzonders, maar ja slechtvalken zijn er niet zo veel van, dus bijna elke terugmelding is opmerkelijk.

Kraanvogel, *Grus grus*, **ringnr Stockholm**
Gekleurringde Kraanvogel in de Groote Peel.
Het onderstaande is in het najaar van 2001 verschenen in 't Schreeverke van VWG De Peel en is met toestemming overgenomen.
Vele vogelaars hebben in het najaar van 2000 kunnen genieten van de enorme aantallen kraanvogels in en rond de Groote Peel. Qua gesignaleerde aantallen pleisterende en overvliegende exemplaren was het najaar van 2000 het tweede beste najaar sinds 1954. Alleen 1963 gaf nog grotere aantallen (van Seggelen et al 2001). Een grote verrassing was de ontdekking van een gekleurringd juveniel exemplaar welke zeker tussen 8 en 15 december aanwezig bleek. Carlo van Seggelen had snel via internet gevonden dat de kleurcode aan de linkerpoot (rood-wit-rood) een vogel uit Zweden moest toebehoren. Een bijbehorend email adres gaf echter geen antwoord. Dit duurde zo lang dat ondergetekende (JB) in april jl. een briefje naar ringcentrale in Stockholm zond. En jawel, vorige maand (oktober !) kwam er nieuws van de Svenska Tranarbetsgruppen (Swedish Crane Working Group). Sigvard Lundgren meldde de toch wel zeer interessante levenswandel van deze nog jonge Kraanvogel, weer een geval dat kleurringgebruik bij vogels tot belangrijke waarnemingen kan leiden. Hij had de 'kraan' als nestjong geringd op 7 juli 2000 te Ylen, Mossebo, Tranemo, Vastergotland in Zweden. De meeste kraanvogels die gekleurringd worden komen van Tranemo, zuid-west Zweden, ruwweg 100 km oostelijk van Goteborg.

De waarnemingen van deze vogel:

2000	28 september	Neuseehagen, Stralsund, Duitsland
	3-30 oktober	Hohendorf, Gross Mohrdorf och Zipke, Stralsund, Duitsland
	13-15 november	Lange Lohe, Diepholz, Niedersachen, Duitsland
	8-15 december	Nationaal Park Groote Peel, Nederland
2001	10 mei	NW Bolmen, Reftele, Smaland, Zweden
	10-11 september	Gross Mohrdorf och Zipke, Stralsund, Duitsland

Stralsund ligt bij het eiland Rügen in het noorden van Duitsland en is bekend als stopplaats van talrijke kraanvogels. Diepholz ligt 60 km ten zzw van Bremen. Als je de landkaart pakt kun je zowat een rechte lijn trekken van Stralsund via Diepholz naar de Groote Peel. Overigens was nog nooit een gekleurringde Zweedse Kraanvogel zo westelijk gesignaleerd als deze in de Peel, de enige waarneming trouwens in Nederland!

Het is nu uitkijken naar deze Kraanvogel, ze is tenslotte weer op weg naar het zuiden.
(Tekst: Jan Biemans)
Van Seggelen et al... 2001. De Kraanvogel in het Peelgebied. 't Schreeverke jrg.14:10-20.

Kievit, *Vanellus vanellus*, **ringnr. Kiev J.001042**
Geringd als pull op 22 mei 1997 in de Ukraine. In juli en augustus 2002 is de ring 3x afgelezen in Noord-Holland, afstand 1328 km. Er 'vliegt wel eens een Kievit van Nederland naar Rusland en vise versa' natuurlijk (Speek & Speek 1984), maar dit is de eerste met een Ukraïnse ring.

Kanoetstrandloper, *Calidris canutus*, **ringnr. London CE.25461**
Geringd als na 2e kj op 10 februari 1986 in Lossiemouth, Grampion Region, UK. De ring werd afgelezen door de heer de Graaf op 23 februari 2003 bij paal 1 op de strekdam bij Den Helder. De oudste binnen het europesche ringwerk werd 25 jaar en 1 maand. Deze vogel is dus minstens 18.5 jaar oud.

Grutto, *Limosa limosa*, **ringnr. .1214466**
Weerzien na 19 jaar.
Op de morgen van 14 mei 1985 werd er in de Schaalsmeerpolder (gem. Wormer) een Grutto kuiken geringd als derde van een nest met vier kuikens. Het nest lag op perceel S17N in de Schaalsmeerpolder en had nestnummer 10. Naast een 5,5 mm aluminiumring van het Vogeltrekstation Arnhem met het nummer 1214466 kreeg het kuiken ook een gele kleurring aan het linker loopbeen. Het betrof hier een jaarklasse ring waarmee dat jaar alle gruttokuikens in het Schaalsmeerproject en op enkele andere plaatsen elders in het land werden geringd. In de Schaalsmeerpolder werd de gele ring aan het loopbeen van de linkerpoot aangelegd en elders in Nederland werd de ring aan het rechter loopbeen aangelegd. Zo werden er in dat jaar in het Schaalsmeerproject 228 kuikens met een gele jaarklassering geringd. De moeder van dit kuiken was op 9 mei 1984 in de Schaalsmeerpolder op het nest gevangen en droeg de unieke kleurring combinatie AB/BB (links: aluminium, blauw; rechts: blauw, blauw). Nadat de kuikens in het nest waren geringd werd de famillie nog eenmaal dat jaar op 3 juni in de Schaalsmeerpolder op perceel S14 waargenomen waarbij beide ouders luid alarmeerden ten teken dat ze nog steeds een of meerdere jongen begeleiden. In de nazomer zijn er dat jaar nog wel enkele vlieg vluggejongen in het

gebied gezien met een gele jaarklassering maar omdat daarbij geen ringnummers zijn afgelezen kan niet met zekerheid worden gezegd of het hier ook 1214466 betrof. Omdat werd (en wordt?) aangenomen dat grutto's hun tweede kalenderjaar in Afrika overzomeren werden er in 1986 geen grutto's met gele jaarklasseringen in de Schaalmeerpolder terug verwacht. Maar wat we al eerder vermoeden en wat dat jaar ook bleek dat vroeg geboren kuikens in hun tweede kalenderjaar met de oudere vogels terug keren naar de broedgebieden. En dus werden er in 1986 tenminste 10 verschillende individuen in en rond de Schaalsmeerpolder waargenomen met een gele jaarklasse ring. Van de 228 kuikens die in 1985 met een jaarklassering werden geringd zijn er uiteindelijk maximaal 26 (1988) naar de Schaalsmeerpolder teruggekeerd. Dit is 11,4 % van het aantal in 1985 geringde kuikens. Pas in 1992 op 7 jarige leeftijd kon geel/alu 1214466 weer als broedvogel op het nest worden gevangen en kreeg een unieke kleurringcombinatie nl: AZB/BZB (links: aluminium, zwart, blauw; rechts: blauw, zwart, blauw). Ook de 5.5 mm ring werd vervangen door een 7 mm ring met het nummer 3.450.317. Na vele jaren als broedvogel in en rond de Schaalsmeerpolder te zijn waargenomen werd deze Grutto op 25 april 2004 weer waargenomen in het Wormer en Jisperveld. Nog geen 100 meter van de plaats waar hij in 1992 was geringd. De kleurringen waren inmiddels dusdanig verkleurd dat herkenning op basis van de ringen niet meer mogelijk was. In overleg met de beheerder werd besloten de vogel nogmaals te vangen voor identificatie. Doormiddel van het ringnummer kon de identiteit op de computer thuis worden vastgesteld. Uit de gegevens bleek dat deze Grutto op 14 mei 2004 precies 19 jaar oud zal zijn en nog steeds zijn bijdrage levert aan de populatie.
Een zeer oude Grutto ofwel een "eminince a queue noire" en een van de laatste uit het in 1983 gestarte kleurring project. Deze Grutto vormt het levende bewijs van de grote waarde die lang lopende projecten kunnen hebben voor met name het populatie onderzoek.
(Tekst: Nico Groen en Jan van der Geld).
Naschrift VT: binnen het Europese ringwerk is dit de oudste Grutto tot nu toe, totdat 2 dagen voordat deze OHV naar de drukker ging er nog een oudere werd gemeld door Rene Oosterhuis (ringnr. .3288275, bijna 22 jaar oud).

Tureluur, *Tringa totanus*, **ringnr. Arnhem .1287924**
Geringd als pull op 8 juni 1991 in de Wieringerwerf door C. Bil. Gevangen en los door een ringer op 29 september 2001 in Sussex, Engeland. Iets meer dan

1200 terugmeldingen zijn er van deze soort, de meeste natuurlijk uit de klassieke trekroute België, Frankrijk, Spanje-Portugal. Twintig 'Nederlandse' tureluurs zijn teruggemeld uit Engeland, dit is de eerste die als pull was geringd.

Grote Jager, *Stercorarius skua,* **ringnr. London HT.42487**
Geringd als pull op 25 juli 1992 op de Shetlands. Vers dood gevonden op 30 september 2001 op het Westerslag op Texel. Slechts 120 terugmeldingen van in het buitenland geringde vogels zijn er in onze database van deze soort, één uit Denemarken, één uit Noorwegen, negen uit IJsland (waar, denk ik, de grootste broedpopulatie van Europa is) en 109 stuks komen uit Engeland (99% daarvan komen van het eiland Foula op Shetland).

Kleine Mantelmeeuw, *Larus fuscus,* **ringnr. Arnhem .5366789**
Geringd als broedende vrouw na 4e kj op 10 mei 2002 op industrieterrein Moerdijk door Harry van Vugt en ondergetekende. Vervolgens in het kader van het RAS-project op 20 mei 2003 teruggevangen op het nest te Moerdijk toen is de mintgroene kleurring H5 toegevoegd. De kleurring werd op 15 en 16 november afgelezen te Westkapelle door Theo en Mars Muusse. Op 11 januari 2004 ontdekte Marc van Leeuwen H5 in de haven van Agadir (Marokko), maar liefst 2.397 km van de geboortegrond vandaan. 14 april 2004 was de eerste zichtwaarneming in de kolonie op Moerdijk en op 16 mei 2004 belandde dit vrouwtje wederom in mijn handen, waarna ik haar een spreekwoordelijk schouderklopje heb gegeven. In eerste instantie lijkt dit een opmerkelijke waarneming (laat in november nog in Nederland om vervolgens in januari in Marokko op te duiken) Harry Vercruijsse bevestigde mij dat dit beeld bij Kleine Mantelmeeuwen regelmatiger voorkomt. (tekst Roland-Jan Buijs).

Boerenzwaluw, *Hirundo rustica,* **ringnr. Arnhem AD.06264**
Geringd als 1e kj op 18 augustus 2000 in Goor door B. Nijeboer. Gevangen en los door een ringer op 28 april 2002 te Ustica, Sicilië, Italië. De Boerenzwaluw volgt op zijn trek zeker geen kustlijn, als je de kaart bekijkt (Speek & Speek) zie je een breedfront, waarin deze terugmelding uit Sicilië heel goed past.

Blauwborst, *Luscinia svecica,* **ringnr. Arnhem AB.17036**
Geringd in het Zwarte Meer op 31 juli 1999 als vrouw 1ekj door VRS Zwarte Meer (van de Berg, Deuzeman, Nap, de Roder). Teruggemeld (gevangen en los door een ringer) op 16 maart 2003 tussen 19 en 20 uur te Marchais in Frankrijk

en twee dagen later weer gevangen en los door een ringer, tussen 20 en 21 uur, in de Vendee in Frankrijk. De twee plaatsen liggen 400 km uit elkaar en dat in 48 uur tijd! Wel opmerkelijk dat de vogel in de maand maart 400 km in zuidwestelijke richting vliegt.

Rietzanger, *Acrocephalus schoenobaenus*, **ringnr. Arnhem AA.79865**
Geringd als 1e kj op 29 juli 1999 in het Zwarte Meer door VRS Zwarte Meer (van de Berg, Deuzeman, Nap, de Roder). Gevangen en los door een ringer op 16 augustus 2002 in Tarragona, Spanje. Van de Rietzanger is al veel langer bekend dat hij zowel een zuid-westelijke als een zuid-oostelijk trekrichting heeft.

Kleine Karekiet, *Acrocephalus scirpaceus*, **Arnhem F.462578**
Geringd als na 1e kj op 22 mei 1993 in Piaam, Friesland door W. Bil. Gevangen en los binnen het CES project op de Makkumer Zuidwaard als man, na 1e kj op 10 mei 2003. De vogel is dan bijna 11 jaar oud. De oudste binnen EURING is 12 jaar en 10 maanden.

Zwartkop, *Sylvia atricapilla*, **ringnr. Arnhem V.120263**
Geringd op 18 oktober 2001 als vrouw 1e kj door VRS Franeker. Gevangen en los door een ringer op 12 december 2001 op Sicilië in Italië, afstand 1777 km. Totaal geringd (1911 t/m 2001) zijn er 161.022 stuks, teruggemeld zijn (1911 t/m juli 2003) er 6311, waarvan 764 uit het buitenland. Bij de doortrekkers naar het zuidwesten zijn er natuurlijk veel uit België (heel veel), Frankrijk (veel), Kanaal Eilanden (1), Spanje (veel), Marokko (48), Portugal (7). Maar er is ook een duidelijk "zuid(oost) component": Oostenrijk (5), Zwitserland (2), Tsjechië (5), Italië (7), Algerije (47). Zie ook Speek & Speek (1984) en Wernham ... et al (2002).

Rietgors, *Emberiza schoeniclus*, **ringnr. Arnhem AD.26409**
Geringd op 11 september 2000 als vrouw na 1e kj in de Ooijse Graaf door VRS Ooijse Graaf (F.Majoor-S.Waasdorp-H.Vonk). Gevangen en los door een ringer op 6 december 2001 in Navarra, Spanje. Deze melding bevestigd het beeld van de trekkende rietgorzen (Speek & Speek 1984): Vogels uit Scandinavië worden in ons land gemeld en doortrekkers komen uit Frankrijk en Spanje.

Geraadpleegde bronnen:

Baker K. 1997. *Warblers of Europe, Asia and North Africa.* Helm Identification Guides, Londen. ISBN 0-7136-3971-7.

Van den Berg A.B. & C.A.W. Bosman 2001. *Zeldzame vogels van Nederland.* Tweede, herziene druk. GMB Uitgeverij, Haarlem. ISBN 90-74345-13-1.

Buys R.-J. & D.L. Thomson 2001. *Van 1911 tot en met 2000: een overzicht van geringde en teruggemelde vogels in Nederland.* Op Het Vinkentouw 95:2-88.

Cramp S. (red.) 1992. *Handbook of the birds of Europe, the Middle East and North Africa. The Birds of the western palearctic. Volume VI Warblers.* Oxford New York, Oxford University Press. ISBN 0-19-857509-2.

Franssen T. & Pettersson J. 2001. *Swedish Bird Ringing Atlas. Volume 1. Divers-Raptors.* Naturhistoriska riksmuseet & Sveriges Ornitologiska Förening, Stockholm. ISBN: 91-86510-50-9.

Shirihai H. ... (et al.) 1999. *Sylvia Warblers. Identification, taxonomy and phylogeny of the genus Sylvia.* Helm Identification Guides, Londen. ISBN 0-7136-3984-9.

Speek B.J. & Speek G. 1984. *Thieme's Vogeltrekatlas.* Thieme, Zutphen. ISBN 90-03-98125-6.

Speek G. 2001. *Ringverslag van het Vogeltrekstation 2001 (nr.86).* Op Het Vinkentouw nr.97: 8-32.

Staav R. 1998. *Longevity list of birds ringed in Europe.* Euring Newsletter 2: 9-18.

Svensson L. ... (et al.) 2000. *ANWB Vogelgids van Europa.* ANWB, Den Haag. ISBN: 90-18-01212-2.

Wernham C. & Toms M. & Marchant J. & Clark & Siriwardena G. & Baillie S. (eds) 2002. *The Migration Atlas. Movements of the Birds of Britain and Ireland.* Poyser, London. ISBN 0-7136-6514-9